

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Փ Ո Ր Ջ Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Գ Ր Ա Կ Ա Ն Ա Կ Ա Ն

Ե Ռ Ա Մ Ս Ե Ա Յ Հ Ա Ն Դ Է Ս

Յառաջիկայ Յուլիսի մէկից մեր խմբագրութեամբ կը հրատարակուի ՓՈՐՋ անունով ազգային եւ գրական նախն եռամսեայ հանդէս:

Արդեօք հարկաւոր է ապացուցանել ամսագրերի կարեւորութիւնը Հայոց ներկայ կեանքի զարգացման համար: Թողովրդի ընթերցասիրութեան պահանջը, նորա մտաւոր պիտոյքները օր ըստ օրէ աճում են: Հիւսիսափայլից եւ Կռունկից յետոյ մեր գրականութեան մէջ չերեւեցան այլ ևս այն պիտի օրագրեր, որ կարողանային կրթիչ նիւթերով բաւականութիւն տալ այդ պիտոյքներին. իսկ մեր լրագրերը, որ պէս շաքաթական թերթեր, պատկանում են օրական մամուլին, օրինակի համար նոքա անկարող են իւրեանց պարունակութեամբ կեանքի և մտքի հարցերին վճիռ տալ. նոքա կարող են միայն հարցեր զարթեցնել, մտածելու առիթ տալ և այլն: Խնդիրը (ուրեմն օրագրի կարեւորութիւնը պարզելը չէ, այլ թէ կարող ենք արդեօք մենք մեր ձեռնարկած օրագրով Ժողովրդի ընթերցասիրութեան քաղցը յագեցնել, նորա մտաւոր պահանջին բաւականութիւն տալ թէ ոչ:

Մենք համոզուած ենք, որ այդ պահանջին կիսով չափ անգամ բաւականութիւն տալը մեր զօրութիւնից բարձր է — դորա համար հարկաւոր են տաղանտ, մեծ միջոցներ և շատ փորձաւորութիւն. մենք կարող ենք կատա-

րել միայն այն, ինչ որ կարող է կատարել և ամեն ոք, որ տէր է որոշ համոզմունքների եւ ունի հաստատ կամք: Ուրեմն մեր ձեռնարկած գործը կարող է միայն մի փոքր ձև լինել ազգի լուսաւորութեան գործին ծառայելու:

Սորան կից նախագիծը ցոյց է տալիս, թէ ինչ նիւթեր կը պարունակէ իւր մէջ «Փորձը»:

Մեր օրագրի ուղղութեան, նորա ոգու նկատմամբ, պարտք են համարում երկու խօսք ասել:

Ա. Ազգութեան հարցի նկատմամբ՝ ազգութիւնների ինքնուրոյն մտաւոր զարգացման, նոյա ինքնուրոյն բարոյական կեանք ունենալու իրաւունքը մենք ոչ միայն սրտով ենք ըմբռնում, այլ համարձակում ենք կարծել որ գիտութեան վերայ հիմնած համոզմունք ունինք: Եւ մեր ազգի պատմութեան ու ներկայ վիճակի մէջ մենք տեսնում ենք այն բոլոր երեւոյթները, որոնք Հայոց ազգի այդ ինքնուրոյնութեանն աւելի իրաւունք են տալիս, քան ուրիշ շատ ազգերի:

Բ. Մենք Հայաստանեայց, ազատութեան սկզբունքների վերայ հիմնած, Սուրբ Եկեղեցւոյ հարազատ որդի ենք: Այն փաստը, թէ այժման հոգեւորականութիւնը չի համապատասխանում իւր կոչմանը, չի կարող թուլացնել մեր մէջ այդ սկզբունքների վսեմութեան համոզմունքը. այլ պէտք է թելադրէ մեզ ամեն աղնիւ

միջոցներով օգնել հոգեւորականութեանը բարձրանալ իւր ստոր աստիճանից :

Գ. Մեր ազգի քաղաքակրթութեան աստիճանի աննախանձելի դուրսթեան խելամուտ լինելով, մենք համոզուած ենք, որ քաղաքակրթութեան նախագաղափարները (իդէալները) արեւմտեան Եւրոպայումպէտք է որոնել, ուր և առատութեամբ կը գտնենք մեզ օգնելու բոլոր հնարները :

Մենք բաւական համարեցինք այս երեք կէտք, այն եւս համառօտակի, միայն յիշել. փորձը ցոյց կը տայ, թէ մեր օրագիրը որ չափով կարող է այս համոզմունքների արտայայտութիւն հասնարուիլ :

Ո՞վքեր են մեր աշխատակիցները. Եւրոպական կրթութիւն ստացողների թիւը օրէցօր աւելանում է : Նույն առաջին պարտաւորութիւնն է, «Արեւմուտքի ոսկեդոյն ճառագայթները ցրւացնել հին Արեւելքի վերայ, որ ամեն լուսոյ աղբիւր է եղած» : Դոցա՞համար ահա միշտ բաց կը լինին «Փորձի» էջերը, դոքա կը լինին մեր աշխատակիցները :

Բայց ահա և մի քանի անուններ— Բարխուդարեանց Գէորգ, Գեղամեանց Յովակիմ, Երիցեանց Աղէքսանդր, Երիցեանց Տ. Սրբուհի, Թամազեանց Միքայէլ, Ղաւբարեանց Պաւղոս, Ղուկասեանց Հայրապետ, Մանգինեանց Սեդրակ, Մէլք—Յակովբեանց Յակոբ, Յովհաննիսեան Օրիորդ Գալիանէ, Նազարեանց Յովհաննէս, Նահապետեանց Արշակ, Զմէլկեանց Գէորգ, Պալասանեան Ստեփաննոս, Պատկանեանց Ռափայէլ Գիշմիշեանց Աղէքսանդր :

Քանի մի անձանց անուններն այժմ չենք տպագրում, ըստ որում դեռ եւս խօսք չունինք առած նոցանից, թէ եւ

համոզուած ենք, որ պատիւ կ'ունենանք նոցա գրուածներով զարդարել մեր «Փորձի» էջերը :

Այժմ մի քանի խօսք արտաքին պայմանների մասին :

«Փորձը» լոյս կը տեսնի երեք ամիսը մի անգամ մեծ գրքերով, որոց իւրաքանչիւրը բաղկացած կը լինի քսանից մինչեւ երեսուն տպագրական թերթից (թերթը կունենայ 16 երես Հիւսիսամիայի երեսների չափով) :

Մեր բարեկամներից ոմանք ուրախանալով, որ վերջապէս ձեռքները մի հայկական հաստ օրագիր կը հասնի, մի եւ նոյն ժամանակ ասում են, թէ պէտք էր աւելի ստէպ հրատարակել, որպէս զի խմբագրի և իւր ընթերցողների մէջ աւելի սերտ կապ լինէր, թէ երեք ամիսը մի անգամ լոյս տեսնող օրագիրը հազիւ թէ կարող է ցանկալի յաջողութիւն ունենալ և այլն :

Մեր բարեկամների կարծիքը գուցէ եւ ճշմարիտ լինի, բայց մենք աւելի խոհեմութիւն ենք համարում նախ այն անել, ինչ որ կարելի է եւ ապա այն, ինչ որ ցանկալի է : Առ այժմ երեք ամիսը մի անգամ հրատարակելով աւելի զիւրութիւն ունինք փորձելու մեր նպատակը և հասարակութեան համակրութիւնը : Եթէ մեր առաջին տարւոյ փորձը յաջող ընթացք ստանայ, մենք այնուհետեւ պատրաստ ենք հետեւելու մեր բարեկամների բարի խորհրդին, ամիսը մի անգամ հրատարակելով «Փորձը», ինչպէս ամեն մի շաբաթական թերթ պատրաստ է օրը մի անգամ հրատարակուիլ, եթէ օգնեն նորան իւր բաժանորդները և աշխատակիցները :

Համոզուած լինելով որ յարատեւապէս միայն վարձատրուած աշխատանքն է կարող արդասաւոր և ընտիր լինել, մեր աշխատակիցներին նշանաւ

կած ենք 10-20 ուսուցիչ իւրաքանչիւր տպագրական թերթի համար: «Փորձի» յաջող ընթացքը կաւելացնէ և վարձատրութեան գինը:

Վերջին խօսք:

Մենք շատ բախտաւոր ենք համարում մեզ, որ մեզ յաջողեցաւ մեր բարեկամ պարոն Աղապարոս Աղայեանը ցին իբրեւ խմբագրութեան մօտաւոր գործակից հրաւիրել: Պարոնը հսկելու է ոչ միայն «Փորձի» տպագրութեան մաքրութեանն և ուղղագրութեանը, այլ և միշտ աջակից է լինելու մեզ:

ԽՐԱՊԻՐ—ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ
ԱՐԻԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

ԾՐԱԳԻՐ ՓՈՐՁ ՀԱՆԴԻՍԻ

«Փորձը» կը հրատարակուի հետեւեալ Ծրագրի համեմատ բովանդակութեամբ:

Ա. ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ.—Այս բաժնի մէջ կը մտնեն թէ ինքնուրոյն և թէ ստար լեզուներէ թարգմանած բանասիրական աշխատութիւններ՝ կեանքից առնուած նկարագրութիւններ, վէպեր, ոսմաններ, դրամատիքական գրուածներ—թէ ընդարձակ եւ թէ ոտանաւոր:

Բ. ՊԱՏԾԱԿԱՆ.—Յօդուածներ Հայոց, Ռուսաց և ընդհանուր պատմութիւնից: Այս բաժնի մէջ կը մտնի նա և ժամանակակից քաղաքական կեանքի տեսութիւնը:

Գ. ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ.—Դիւրըմբռնելի ոճով գրուած զանազան յօդուածներ գիտութեան այլ և այլ ճիւղերից առնուած:

Դ. ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ.—Մանկավարժական հարցերի վերաբերեալ ընդհանուր յօդուածներ, դպրոցական

գործի այժմեան դրութիւնը թէ Հայոց մէջ և թէ Ռուսաստան եւ արտասահման:

Ե. ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ և Մատենագրութիւն Հայոց, Ռուսաց և օտար լեզուներով լոյս տեսած նշանաւոր գրքերի:

Զ. ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.—Այս բաժնի մէջ կը տպագրուին այնպիսի յօդուածներ, որոնք մեր Ազգի ներկայ վիճակի քննութեանն և նկարագրութեանն են նուիրուած, այն է՝ Եկեղեցւոյ, Ուսումնարանաց, Եկեղեցականաց, Ուսուցչաց, Ազգային լուսաւորութեան, Ազգային տնտեսութեան եւ հասարակական կեանքի: Կը լինին թղթակցութիւնք ամեն Հայաբնակ տեղերից, Կարգադրութիւնք Տէրութեան և Հոգեւոր Վարչութեան:

Է. ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.—Տեսութիւն ներքին գործոց Ռուսաստանի ընդհանրապէս եւ Անդրկովկասի առանձնապէս: Այս բաժնի մէջ կը բռնվանդակին նաեւ թղթակցութիւնք և զանազան հաղորդագրութիւնք Ռուսաստանի և Կովկասի կեանքի մասին:

Ը. ԱՅԼ և ԱՅԼՔ.—Ամեն տեսակ լուրեր:

Թ. Յայտարարութիւնք տեղական և Եւրոպական լեզուներով:

Փորձի գրքի մասնադրագինը առնալիս գեղ ասալ մանկէն է:

Ստորագրուել կարելի է Տիֆլիսում մը Խմբագրի մօտ, Հ. Էնֆիաճեանցի ծխախոտի խանութումը, և Զ. Գրիգորեանցի գրախանութումը: Օտար քաղաքացիք կարող են դիմել Խմբագրին հետեւեալ հասցեով— Tiflis. Bédaction du Journal Arménien „PHORDZ“: